TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. rugsėjo 19 d.*

„Apeliacinis skundas – Institucinė teisė – Bendras Europos Parlamento nario statusas – Italijos rinkimų apygardose išrinkti Europos Parlamento nariai – Italijos Deputatų Rūmų priimtas sprendimas dėl pensijų – Italijos parlamento narių pensijų dydžio pakeitimas – Europos Parlamento atliktas atitinkamas buvusių Italijoje išrinktų jo narių pensijų dydžio koregavimas – Parlamento sprendimų atšaukimas ir pakeitimas – Išlikęs suinteresuotumas kreiptis į teismą dėl Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo panaikinimo“

Byloje C-391/21 P

dėl 2021 m. birželio 24 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Enrico Falqui, gyvenantis Florencijoje (Italija), atstovaujamas *avvocati* F. Sorrentino ir A. Sandulli,

apeliantas,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Parlamentui, atstovaujamam S. Alves ir S. Seyr

atsakovui pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin (pranešėjas) ir L. S. Rossi,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2024 m. sausio 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Enrico Falqui prašo panaikinti 2021 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Falqui / Parlamentas* (T-695/19, EU:T:2021:242; toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo Bendrasis Teismas atmetė jo ieškinį dėl, pirma, 2019 m. liepos 8 d. Parlamento rašto (toliau – ginčijamas sprendimas), kuris susijęs su pensijos, kurias apeliantas gauna 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus 2018 m. liepos 12 d. *Ufficio di Presidenza della Camera dei deputati* (Deputatų rūmų valdyba, Italija) sprendimui Nr. 14/2018 (toliau – Sprendimas Nr. 14/2018), dydžio patikslinimu, antra, dėl 2019 m. balandžio 11 d. Parlamento Finansų generalinio direktorato „Parlamento narių darbo užmokesčio ir socialinių teisių“ skyriaus vadovo (toliau – skyriaus vadovas) rašto dėl pensijos, kurią jis turi teisę gauti 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus Sprendimui Nr. 14/2018, taikymo, ir trečia, dėl 2019 m. sausio 11 d. Parlamento Teisės tarnybos nuomonės Nr. SJ-0836/18 (toliau – Teisės tarnybos nuomonė) panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

IKIM taisyklės

2 Iki 2009 m. liepos 14 d. galiojusios redakcijos Europos Parlamento narių išlaidų kompensavimo ir išmokų mokėjimo taisyklių (toliau – IKIM taisyklės) III priedo 1 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Visi Europos Parlamento nariai turi teisę į senatvės pensiją.

2. Kol nėra sukurta galutinė Europos Bendrijų pensijų sistema visiems Europos Parlamento nariams ir jeigu nacionalinė sistema nenumato pensijos, arba numatomos pensijos dydis ir (ar) sąlygos neatitinka pensijos, nustatomos valstybės narės nacionalinio Parlamento nariams valstybėje, kurioje narys buvo išrinktas, tuomet, Parlamento nariui pateikus prašymą, iš Europos Sąjungos biudžeto Parlamento skyriaus mokama laikina pensija.“

3 IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Laikinos senatvės pensijos dydis ir sąlygos atitinka valstybės narės, kurioje narys buvo išrinktas, Parlamento žemųjų rūmų nario senatvės pensijos dydį ir sąlygas.

2. Narys, norėdamas gauti pensiją pagal 1 straipsnio 2 dalies nuostatas Europos Sąjungos biudžetui moka įmoką, kuri apskaičiuojama taip, kad narys sumokėtų tokią pat [bendrą] sumą, kokią pagal nacionalinius įstatymus sumoka valstybės, kurioje jis buvo išrinktas, Parlamento žemųjų rūmų narys.“

4 IKIM taisyklių III priedo 3 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Prašymas tapti šios laikinos senatvės pensijų sistemos dalyviu turi būti pateiktas per dvylika mėnesių nuo atitinkamo nario mandato pradžios.

Šiam terminui pasibaigus, narystės senatvės pensijų sistemoje pradžia laikoma pirma mėnesio, kai buvo gautas prašymas, diena.

2. Prašymas dėl senatvės pensijos mokėjimo turi būti pateiktas per šešis mėnesius nuo teisės atsiradimo.

Šiam terminui pasibaigus, pensija mokama nuo pirmos kalendorinio mėnesio, kai buvo gautas prašymas, dienos.“

Parlamento narių statutas

5 2005 m. rugsėjo 28 d. Parlamento sprendimo 2005/684/EB (Euratomas) dėl Europos Parlamento narių statuto priėmimo (OL L 262, 2005, p. 1; toliau – Parlamento narių statutas), įsigaliojusio 2009 m. liepos 14 d., 25 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Parlamento nariai, kurie buvo Parlamento nariais iki šio Statuto įsigaliojimo ir buvo pakartotinai išrinkti, visam savo kadencijos laikotarpiui gali pasirinkti valstybės narės sistemą, taikytiną atlyginimui, pereinamojo laikotarpio pašalpai ir įvairioms pensijoms.

2. Šie mokėjimai atliekami iš atitinkamos valstybės narės biudžeto.“

6 Parlamento narių statuto 28 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Teisės į pensijas, kurias Parlamento nariai šio Statuto taikymo metu įgijo pagal valstybių narių teisės aktus, turi būti visiškai išsaugotos.“

Įgyvendinimo taisyklės

7 2008 m. gegužės 19 d. ir liepos 9 d. Europos Parlamento biuro sprendimo 2009/C 159/01 dėl Europos Parlamento narių statuto įgyvendinimo taisyklių (OL C 159, 2009, p. 1), su pakeitimais, padarytais 2010 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento biuro sprendimu 2010/C 340/06 (OL C 340, 2010, p. 6) (toliau – įgyvendinimo taisyklės), 7 konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„<…> svarbu pereinamojo laikotarpio nuostatose užtikrinti, kad asmenys, kuriems buvo skirtos išmokos pagal IKIM taisykles, ir toliau galėtų jomis naudotis remiantis teisėtų lūkesčių [apsaugos] principu, kai bus panaikintos pastarosios taisyklės. Taip pat reikėtų užtikrinti teises į pensiją, įgytas pagal IKIM taisykles prieš įsigaliojant [Parlamento narių statutui].“

8 Įgyvendinimo taisyklių 49 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Parlamento nariai, kurie vykdė savo įgaliojimus ne mažiau kaip vienus metus, turi teisę, pasibaigus įgaliojimų vykdymo laikui, gauti senatvės pensiją iki gyvos galvos nuo pirmos mėnesio, einančio po mėnesio, kurį jiems sukako 63 metai, dienos.

Buvę Parlamento nariai arba jų teisiniai atstovai pateikia prašymus išmokėti senatvės pensiją per šešis mėnesius nuo teisės atsiradimo, išskyrus nenugalimos jėgos (*force majeure*) atvejus. Šiam terminui pasibaigus, pirmoji mėnesio, kurį buvo gautas prašymas, diena laikoma senatvės pensijos mokėjimo pradžios data.“

9 Šios įgyvendinimo taisyklės, remiantis jų 73 straipsniu, įsigaliojo Parlamento narių statuto įsigaliojimo dieną, t. y. 2009 m. liepos 14 d.

10 Įgyvendinimo taisyklių 74 straipsnyje patikslinta, kad, išskyrus IV antraštinės dalies pereinamojo laikotarpio nuostatose ir, be kita ko, 75 straipsnyje nurodytus atvejus, IKIM taisyklės netenka galios įsigaliojus Parlamento narių statutui.

11 Įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Našlių [maitintojo netekimo] pensija, netekto darbingumo pensija, išlaikomiems vaikams mokama papildoma netekto darbingumo pensija ir senatvės pensija, kurios buvo skirtos vadovaujantis IKIM taisyklių I, II ir III priedais, ir toliau mokamos remiantis šiais priedais asmenims, kurie gaudavo šias pensijas iki [Parlamento narių statuto] įsigaliojimo dienos.

Jei buvęs Parlamento narys, gaudavęs netekto darbingumo pensiją, mirė po 2009 m. liepos 14 d., našlių pensija mokama jo (jos) sutuoktiniams, nuolatiniams santuokos neįregistravusiems partneriams arba išlaikomiems vaikams, vadovaujantis IKIM taisyklių I priede nustatytomis sąlygomis.

2. Išlieka teisės į senatvės pensiją, pagal minėtąjį III priedą įgytos iki [Parlamento narių statuto] įsigaliojimo dienos. Asmenys, įgiję teises pagal šią pensijų sistemą, gauna pensiją, apskaičiuojamą atsižvelgiant į jų teises, įgytas pagal minėtąjį III priedą, kai jie atitinka atitinkamos valstybės narės teisės aktuose šiuo klausimu numatytas sąlygas ir kai pateikia minėtojo III priedo 3 straipsnio 2 dalyje numatytą prašymą.“

Italijos teisė

12 Sprendimo Nr. 14/2018 1 straipsnio 1–3 dalyse nustatyta:

„1. Nuo 2019 m. sausio 1 d. tiesioginių ir maitintojo netekimo išmokų iki gyvos galvos ir dalies proporcingų tiesioginių ir maitintojo netekimo išmokų iki gyvos galvos, į kurias teisės buvo įgytos pagal 2011 m. gruodžio 31 d. galiojusius teisės aktus, dydžiai apskaičiuojami pagal šiame sprendime numatytą naują tvarką.

2. Pirmesnėje dalyje nurodytas naujas skaičiavimas atliekamas individualios įmokos dydį padauginant iš perskaičiavimo koeficiento, susijusio su parlamento nario amžiumi tą dieną, kai parlamento narys įgijo teisę į išmoką iki gyvos galvos arba į proporcingą išmoką.

3. Taikomi prie šio sprendimo pridėtoje 1 lentelėje nurodyti perskaičiavimo koeficientai.“

Ginčo aplinkybės

13 Ginčo aplinkybės nurodytos skundžiamo sprendimo 13–23 punktuose. Nagrinėjant šį apeliacinį skundą jas galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.

14 Apeliantas E. Falqui yra buvęs Europos Parlamento narys, išrinktas Italijoje. Jis gauna senatvės pensiją.

15 Parlamentas, prie 2019 m. sausio mėn. pensijos lapelio pridėdamas komentarą, informavo apeliantą apie tai, kad jo pensijos dydis gali būti peržiūrėtas įgyvendinant Sprendimą Nr. 14/2018 ir kad dėl šio naujo apskaičiavimo būdo gali būti susigrąžintos nepagrįstai išmokėtos sumos

16 Nuo 2019 m. sausio 1 d. Parlamentas, taikydamas šį sprendimą pagal IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalį, sumažino apelianto pensijos dydį.

17 Skyriaus vadovo raštu (kuriame nenurodyta data), pridėtu prie apelianto 2019 m. vasario mėn. pensijų lapelio, Parlamentas visų pirma jį įspėjo, kad Teisės tarnybos nuomonėje patvirtinta, jog Sprendimas Nr. 14/2018 automatiškai taikomas jo situacijoje. Be to, gavęs reikiamą informaciją iš *Camera dei deputati* (Deputatų Rūmai, Italija) Parlamentas apeliantui praneš apie naujai nustatytą jo senatvės pensijos dydį ir per ateinančius dvylika mėnesių susigrąžins galimą išmokų skirtumą. Galiausiai Parlamentas apeliantą informavo, kad galutinis jo pensijos dydis bus nustatytas oficialiu aktu, dėl kurio bus galima pateikti skundą arba ieškinį dėl panaikinimo.

18 2019 m. balandžio 11 d. raštu skyriaus vadovas, pirma, informavo apeliantą, kad, kaip jis nurodė prie apelianto 2019 m. vasario mėn. pensijos lapelio pridėtame rašte, jo pensijos dydis bus koreguojamas pagal IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalį, kadangi Italijoje buvusiems nacionalinio parlamento nariams Deputatų Rūmų pagal Sprendimą Nr. 14/2018 mokamų analogiškų pensijų dydis buvo sumažintas. Antra, apelianto senatvės pensijos dydis bus koreguojamas nuo 2019 m. balandžio mėn. ir galios atgaline data nuo 2019 m. sausio 1 d. pagal šio rašto priede pateiktą naują pensijos dydžio nustatymo projektą. Trečia, 2019 m. balandžio 11 d. rašte apeliantui nustatytas 30 dienų terminas nuo jo gavimo dienos pateikti pastabas. Nepateikus tokių pastabų, šio rašto pasekmės bus laikomos galutinėmis ir, be kita ko, reikš tai, kad už laikotarpį nuo 2019 m. sausio iki kovo mėn. nepagrįstai gautas sumas reikės susigrąžinti.

19 2019 m. gegužės 23 d. el. laiške apeliantas pateikė savo pastabas Parlamentui.

20 2019 m. birželio 10 d. apeliantas Bendrajame Teisme pareiškė ieškinį dėl 2019 m. balandžio 11 d. rašto panaikinimo; jis buvo užregistruotas numeriu T-347/19. 2020 m. liepos 3 d. Nutartimi *Falqui ir Poggiolini / Parlamentas* (T-347/19 ir T-348/19, EU:T:2020:303) šis ieškinys buvo atmestas kaip akivaizdžiai nepriimtinas. Apeliantas tos nutarties neapskundė.

21 Ginčijamame sprendime skyriaus vadovas nurodė, kad apelianto pateiktose pastabose nėra informacijos, kurios pagrindu reikėtų peržiūrėti sprendimo projekte išdėstytą Parlamento poziciją. Todėl senatvės pensijos dydis ir dėl jo taikomas nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimo planas, perskaičiuoti ir pateikti sprendimo projekto priede, tapo galutiniai pranešimo apie ginčijamą sprendimą dieną.

22 Pirmą kartą apeliantas negavo pranešimo apie ginčijamą sprendimą, nes Italijos paštas jį grąžino Belgijos paštui. Apie ginčijamą sprendimą jis sužinojo tik 2019 m. rugpjūčio 29 d., kai Parlamentas pateikė byloje T-347/19 pareikšto ieškinio nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą. Vis dėlto vėliau, jau pateikus šį prieštaravimą, Parlamentas tinkamai pranešė apie ginčijamą sprendimą.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

23 2019 m. spalio 11 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo apelianto ieškinį dėl ginčijamo sprendimo, 2019 m. balandžio 11 d. rašto ir Teisės tarnybos nuomonės panaikinimo.

24 Grįsdamas savo reikalavimus dėl panaikinimo, apeliantas rėmėsi trimis ieškinio pagrindais. Ieškinio pirmasis pagrindas buvo grindžiamas įgyvendinimo taisyklių pažeidimu. Ieškinio antrasis pagrindas buvo grindžiamas tuo, kad dėl to, jog Sprendimas Nr. 14/2018 pagal Italijos teisę

neteisėtas, Parlamentas turėjo atsisakyti jį taikyti apelianto situacijai. Ieškinio trečiasis pagrindas buvo grindžiamas viršenybės, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir proporcingumo principų pažeidimu.

25 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas atmetė visus tris ieškinio pagrindus, taigi ir visą ieškinį.

Procesas ir šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

26 Apeliantas Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą,

– panaikinti Teisės tarnybos nuomonę, sprendimo projektą ir ginčijamą sprendimą, ir

– priteisti iš Parlamento bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.

27 Parlamentas Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– priteisti iš apelianto bylinėjimosi išlaidas, įskaitant patirtąsias pirmojoje instancijoje.

28 2022 m. sausio 12 d. E. Falqui pateikė Teisingumo Teismo kanceliarijai 2021 m. gruodžio 23 d. *Consiglio di giurisdizione della Camera dei deputati* (Deputatų Rūmų jurisdikcijos taryba, Italija) sprendimo Nr. 4/2021 (toliau – Sprendimas Nr. 4/2021), kuriuo panaikintas Sprendimas Nr. 14/2018, kopiją. Tuo metu šio dokumento dar nebuvo byloje.

29 2022 m. kovo 9 d. apeliantai byloje *Santini ir kt. / Parlamentas* (C-198/21 P) Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikė minėtą sprendimą.

30 Šioje byloje, taip pat bylose *Coppo Gavazzi ir kt. / Parlamentas* (C-725/20 P) ir *Santini ir kt. / Parlamentas* (C-198/21 P) 2022 m. kovo 16 d. Teisingumo Teismo kanceliarija šalims perdavė teisėjo pranešėjo ir generalinės advokatės pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 62 straipsnį priimtą proceso organizavimo priemonę, kuria šalių buvo paprašyta pateikti visus dokumentus, galinčius turėti įtakos jų bylos dalykui, visų pirma Sprendimą Nr. 4/2021.

31 2022 m. kovo 23 d. apeliantas pateikė keletą dokumentų, įskaitant Sprendimą Nr. 4/2021. 2022 m. kovo 29 d. Parlamentas taip pat pateikė kelis dokumentus, įskaitant Sprendimą Nr. 4/2021 ir dokumentą „Italijos Deputatų Rūmų priimtos naujos pensijų apskaičiavimo taisyklės“. Ši institucija taip pat informavo Teisingumo Teismą, kad gavusi papildomus Deputatų Rūmų paaiškinimus dėl praktinio šių taisyklių taikymo, ji perskaičiuos apelianto senatvės pensiją ir nusiųs jam naują sprendimo dėl jo teisių į pensiją nustatymo projektą, dėl kurio apeliantas galės pateikti pastabas prieš priimant galutinį sprendimą.

32 2022 m. rugsėjo 21 d. Parlamentas priėmė galutinį sprendimą, kuriuo nustatomas naujas senatvės pensijos, kuri bus mokama apeliantui kartu su mokėtinomis nepriemokomis, dydis (toliau – naujas Parlamento sprendimas).

33 2022 m. spalio 25 d. sprendimu Teisingumo Teismo pirmininkas pasiūlė šalims nurodyti, ar, pirma, jos mano, kad naujas Parlamento sprendimas *ex tunc* pakeitė ginčijamą sprendimą, ir, antra, kad po šio sprendimo priėmimo apeliacinio skundo dalykas išliko.

34 2022 m. lapkričio 29 d. Parlamentas nurodė, kad, jo nuomone, naujas Parlamento sprendimas *ex tunc* pakeitė ginčijamą sprendimą, tačiau apeliacinio skundo dalykas išliko. Iš tiesų Teisingumo Teismas, veikdamas šalių ir gero teisingumo vykdymo interesais, turėtų priimti sprendimą dėl apeliacinio skundo pagrįstumo, siekiant atsakyti į klausimą, ar skundžiamame sprendime padaryta teisės klaida ir ar Parlamentas, remdamasis IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalimi, gali perskaičiuoti apelianto pensiją, taikytiems nacionalinės teisės aktams pasikeitus.

35 2022 m. lapkričio 29 d. rašte apeliantas nurodė ir toliau esantis suinteresuotas, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies išaiškinimo. Pagal naują sprendimą Parlamentas, siekdamas pakeisti pagal IKIM taisykles mokamos senatvės pensijos dydžio apskaičiavimo tvarką, ir toliau automatiškai remiasi nacionalinės teises aktais, todėl atitinkamam buvusiam Europos Parlamento nariui šiuo atžvilgiu kyla rizika, kad nacionalinė politinė institucija pakeis savo sprendimus.

Dėl apeliacinio skundo

36 Apeliaciniame skunde, kuriuo apeliantas iš esmės siekia užginčyti Bendrojo Teismo konstatavimą, kad įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio, siejamo su IKIM taisyklių (toliau – Parlamento vidaus taisyklės) III priedo 2 straipsnio 1 dalimi, aiškinimas yra teisingas, nurodo penkis pagrindus. Apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą iš esmės sudaro trys dalys. Pirma dalis grindžiama klaidingu IKIM taisyklių III priedo 1 straipsnio 2 dalies ir 2 straipsnio 1 dalies bei įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio aiškinimu, antra – Parlamento narių statuto 28 straipsnio pažeidimu ir, trečia, klaidingu Sprendimo Nr. 14/2018 pasekmių vertinimu. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas (jį sudaro dvi dalys) grindžiamas teisėtų lūkesčių apsaugos ir proporcingumo principų pažeidimu. Trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantas teigia, kad Bendrasis Teismas nepagrįstai nusprendė, jog Parlamentas gali automatiškai buvusiems savo nariams taikyti nacionalinę pensijų sistemą, neįvertinus jos teisėtumo. Ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas grindžiamas Bendrojo Teismo padaryta klaida, nes jis neatsižvelgė į teismo sprendimo, priimto po Sprendimo Nr. 14/2018 priėmimo, pasekmes. Penktasis apeliacinio skundo pagrindas (kurį sudaro trys dalys) grindžiamas Bendrojo Teismo padarytomis teisės klaidomis, nes, jis, pirma, nepagrįstai atmetė ieškinio pirmojoje instancijoje antrąjį ir trečiąjį pagrindus kaip nepriimtinus, antra, pripažino neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl nepagrįstai nesumokėtų sumų grąžinimo (jei ieškinys būtų patenkintas), ir, trečia, nurodė apeliantui padengti savo ir Parlamento patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Pirminės pastabos dėl tolesnio apelianto suinteresuotumo kreiptis į teismą

37 Iš šio sprendimo 32 punkto matyti, kad vykstant procesui Teisingumo Teisme priimtu nauju Parlamento sprendimu siekiama nustatyti naują apeliantui mokamos senatvės pensijos dydį kartu su mokėtinomis nepriemokomis.

38 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją ginčo dalykas, kaip ir suinteresuotumas kreiptis į teismą, turi išlikti iki teismo sprendimo priėmimo, nes priešingu atveju nebereikės priimti sprendimo, o tai reiškia, kad apeliacinio skundo patenkinimas turi suteikti naudos jį pareiškusiai šaliai (2018 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *ClientEarth / Komisija*, C 57/16 P, EU:C:2018:660, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Vis dėlto ieškovo suinteresuotumas kreiptis į teismą nebūtinai išnyksta dėl to, kad vykstant procesui skundžiamas aktas neteko galios (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim / Taryba ir Komisija*, C 239/12 P, EU:C:2013:331, 62 punktą).

40 Tam tikromis aplinkybėmis ieškovas gali išsaugoti suinteresuotumą reikalauti panaikinti aktą, kuris nagrinėjant bylą buvo paskelbtas nebetaikomu, kad jo rengėjas būtų priverstas ateityje padaryti atitinkamus pakeitimus, ir taip būtų išvengta šiam aktui tariamai būdingo neteisėtumo pasikartojimo pavojaus (2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Bank Mellat / Taryba*, C 430/16 P, EU:C:2018:668, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

41 Nagrinėjamu atveju šio sprendimo 34 punkte apibendrintas 2022 m. lapkričio 29 d. Parlamento atsakymas aiškiai rodo, kad institucija ketina ir toliau perskaičiuoti buvusių Europos Parlamento narių pensijas, pasikeitus IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytiems nacionalinės teisės aktams (toliau – dinamiška sistema).

42 Nors Parlamentas ginčijamą sprendimą pakeitė nauju, šis grindžiamas Parlamento vidaus taisyklių aiškinimu, pagal kurį Parlamentas privalo taikyti dinamišką sistemą buvusiems Europos Parlamento nariams, gaunantiems senatvės pensiją; visiems tiems asmenims (tarp jų ir apeliantui) taikomas IKIM taisyklių III priedas (toliau – atitinkami buvę Europos Parlamento nariai).

43 Apeliantas savo apeliaciniame skunde ginčija būtent šį aiškinimą. Vadinasi, nepaisant ginčijamo sprendimo pakeitimo *ex tunc*, apeliantas ir toliau yra suinteresuotas tuo, kad būtų pripažinta, jog Bendrasis Teismas, patvirtindamas šio išaiškinimo, kurį Parlamentas gali panaudoti vėliau priimdamas priims ginčijamam sprendimui analogiškus sprendimus arba naują sprendimą, teisingumą, padarė teisės klaidą, nes kyla ne tik rizika, kad galimas pažeidimas gali pasikartoti, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 40 punkte nurodytą jurisprudenciją, bet ir rizika, kad, pareiškus ieškinį dėl tokių panašių sprendimų panaikinimo, Bendrasis Teismas vėl neišvengs galimų teisės klaidų, dėl kurių jis patvirtino šio išaiškinimo teisingumą.

44 Taigi reikia pripažinti, kad apeliantas ir toliau turi teisę kreiptis į Teisingumo Teismą, nes šiuo apeliaciniu skundu ginčijami skundžiamo sprendimo motyvai, kurie yra būtinas pagrindas Bendrojo Teismo vertinimui, kad iš Parlamento vidaus taisyklių matyti, kad jis privalo apeliantui taikyti dinamišką sistemą.

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

45 Apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą iš esmės sudaro trys dalys.

46 Pirmoje dalyje apeliantas teigia, kad, priešingai, nei konstatuota Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 49 punkte, Parlamento narių statutu IKIM taisyklės buvo ne tik panaikintos, bet dėl jo negali būti taikomos ateityje.

47 Pagal IKIM taisyklių III priedo 1 straipsnio 2 dalį jomis nustatyta tik laikina senatvės pensijų sistema. Tačiau įgyvendinimo taisyklėse patikslinama, kad siekiant apsaugoti atitinkamų buvusių Europos Parlamento narių teisėtus lūkesčius, teisės į senatvės pensiją, jau suteiktos (arba bet kuriuo atveju – jau įgytos) pagal IKIM taisyklių nuostatas, nesikeičia.

48 Iš įgyvendinimo taisyklių 7 konstatuojamosios dalies ir 75 straipsnio, siejamo su į teisėtų lūkesčių apsaugos principu, matyti, kad pagal IKIM taisykles jų galiojimo laikotarpiu suteiktos arba įgytos išmokos, priešingai nei konstatuota Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 57 punkte, negali būti keičiamos. Todėl IKIM taisyklių III priede pateiktą nuorodą į nacionalinę reikėtų suprasti kaip nuorodą į nacionalinės teisės aktus, taikomus teisės į pensiją įgijimo metu.

49 Priešingai nei nusprendė Bendrasis Teismas, IKIM taisyklių nuostatų, kad jomis įtvirtinta „laikina“ pensijų sistema, „kol nėra sukurta galutinė Europos Bendrijų pensijų sistema visiems Europos Parlamento nariams“, negalima aiškinti taip, kad ši sistema turi būti išlaikyta įsigaliojus Parlamento narių statutui. Tai, kad teisės nuostata suformuluota tiesiogine nuosaka esamuoju laiku, reiškia tik tai, kad ji galioja jos nustatymo momentu, kol ji nėra panaikinta.

50 Įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnyje numatyta ne tai, kad jau paskirtoms pensijoms ar jau įgytoms teisėms į pensiją ir toliau bus taikoma taisyklė, kad atitinkamų buvusių Europos Parlamento narių pensijos dydis turi visais atvejais atitikti atitinkamos valstybės narės parlamento nariams mokamos pensijos dydį, bet tai, kad pagal šią taisyklę jau anksčiau paskirtos pensijos „ir toliau mokamos“, o jau įgytos teisės į pensiją „išlieka“.

51 Jeigu pagal IKIM taisykles mokamos ar įgytos išmokos pagal įgyvendinimo taisykles galėtų būti keičiamos, šios taisyklės prieštarautų jose įtvirtintam teisėtų lūkesčių apsaugos tikslui, nes dėl naujų nacionalinės teisės aktų šioje srityje pasikeistų atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams mokamos senatvės pensijos dydžio apskaičiavimo taisyklės, tuo tarpu Parlamento nariai, ėję pareigas per 2009–2014 m. kadenciją, turėtų teisę gauti aiškaus ir nekintamo dydžio senatvės pensiją.

52 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antroje dalyje apeliantas priekaištauja Bendrajam Teismui skundžiamo sprendimo 62 punkte konstatavus, jog šio sprendimo 57 punkte pateiktas Parlamento vidaus taisyklių aiškinimas, pagal kurį ši institucija privalo visais atvejais taikyti tas pačias taisykles dėl atitinkamų buvusių Europos Parlamento narių senatvės pensijų dydžio ir sąlygų, kaip nustatyta valstybės narės, kurioje jie buvo išrinkti, teisėje, neprieštarauja Parlamento narių statuto 28 straipsniui, nes ši nuostata taikoma tik Parlamento nariams pagal nacionalines sistemas įgytoms teisėms į pensiją, o apeliantas teises į pensiją įgijo pagal IKIM taisyklių III priedo nuostatas.

53 Iš IKIM taisyklių III priedo 1 straipsnio 2 dalies ir 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad šiomis taisyklėmis buvo siekiama išvengti skirtingo Europos Parlamento narių, išrinktų valstybėse narėse, kurios savo sąskaita užtikrina jiems tokią pačią pensiją, kaip mokama atitinkamos valstybės narės parlamento nariams, ir Europos Parlamento narių, išrinktų valstybėse narėse, kuriose (kaip Italijos Respublikoje) jiems nėra numatyta tokių pačių pensijų, kaip ir atitinkamos valstybės narės parlamento nariams, vertinimo.

54 Todėl, net jei reikėtų manyti (kaip nusprendė Bendrasis Teismas), kad Parlamento narių statuto 28 straipsnyje kalbama tik apie Europos Parlamento narius, įgijusius teisę į pensiją „pagal nacionalines sistemas“, tikslas užtikrinti vienodą abiejų ankstesniame punkte minėtų Europos Parlamento narių kategorijų vertinimą neleistų, kad pereinamojo laikotarpio tvarka, taikoma buvusiems Parlamento nariais, kuriems jau mokama senatvės pensija Parlamento narių statuto įsigaliojimo metu, iš esmės skirtųsi priklausomai nuo to, ar šią pensiją moka valstybė narė, ar Parlamentas pagal IKIM taisyklių III priedą.

55 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo trečioje dalyje apeliantas priekaištauja Bendrajam Teismui nusprendus, kad Sprendimas Nr. 14/2018 turėjo įtakos tik buvusių Italijos parlamento narių senatvės pensijų dydžiui, nors tas sprendimas paveikė jų teisę į pensiją atgaline data.

56 Iš tiesų tame sprendime buvo numatyta pensijas, įgytas ir išmokėtas pagal Italijoje iki 2012 m. galiojusią sistemą, kurioje buvo numatyta skirti mišrią išmoką (pensijos ir draudimo pobūdžio), pakeisti pensijų įmokų sistema. Vadinasi, taikydamas Sprendimą Nr. 14/2018 atitinkamų buvusių Europos Parlamento narių padėčiai, Parlamentas pakeičia ne tik jų senatvės pensijos dydį, bet ir jų įgytą teisę į pensiją, nes ją panaikina atgaline data ir pakeičia kita teise, o pastarosios pobūdis ir skyrimo sąlygos skiriasi.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Pirminės pastabos*

57 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantas teigia, kad Parlamento narių statutu IKIM taisyklės buvo panaikintos ir negali būti taikomos ateityje, todėl IKIM taisyklių galiojimo laikotarpiu pagal jas suteiktų ar įgytų išmokų dydžio keisti nebegalima.

58 Tokiu prieštaravimu apeliantas iš esmės ginčija Parlamento vidaus taisyklių aiškinimo, pagal kurį ši institucija privalo atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikyti dinamišką sistemą, pagrįstumą.

59 Tas pats pasakytina ir apie antrą šio pagrindo dalį, nes Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 62 punkte pateiktas Parlamento narių statuto 28 straipsnio išaiškinimas, pagal kurį ši nuostata taikoma tik Parlamento narių pagal nacionalines sistemas įgytoms teisėms į pensiją, yra vienas iš motyvų, kurių pagrindu Bendrasis Teismas nusprendė, kad įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies pirmojo sakinio negalima aiškinti taip, kad juo atitinkamiems buvusiems Parlamento nariams užtikrinama teisė į fiksuoto ir nekintamo dydžio senatvės pensiją.

60 Trečioje šio pagrindo dalyje apeliantas teigia, kad Sprendimas Nr. 14/2018 turėjo įtakos jo teisei į pensiją. Šioje dalyje apeliantas neginčija Parlamento vidaus taisyklių aiškinimo, pagal kurį ši institucija privalo atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikyti dinamišką sistemą, pagrįstumo.

61 Darytina išvada, kad reikia išnagrinėti tik apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą ir antrą dalis.

– *Dėl esmės*

62 Apeliantas iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 67 punkte konstatavo, jog Parlamentas galėjo pagrįstai remtis savo vidaus taisyklėmis, siekdamas taikyti dinamišką sistemą atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams.

63 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalį „laikinos senatvės pensijos dydis ir sąlygos atitinka valstybės narės, kurioje buvo išrinktas atitinkamas Europos Parlamento narys, žemųjų parlamento rūmų narių senatvės pensijos dydį ir sąlygas“.

64 Kaip iš esmės nurodė Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 54 punkte, iš formuluotės „laikinos senatvės pensijos dydis ir sąlygos atitinka“ matyti, kad Parlamentas atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams privalo taikyti pensijų apskaičiavimo taisykles, taikomas valstybės narės, kurioje šie buvę Europos Parlamento nariai buvo išrinkti, parlamento nariams. Kitaip tariant, ši institucija turi taikyti dinamišką sistemą atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams.

65 Toks IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalies aiškinimas atitinka šio priedo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytą šios nuostatos tikslą.

66 Iš tiesų toje nuostatoje numatyta, kad minėto priedo 2 straipsnio 1 dalyje numatytą pensiją gali gauti tik buvę Europos Parlamento nariai, jeigu valstybės narės, kurioje jie buvo išrinkti, sistemoje nenumatyta pensija arba pensijos, į kurią jie turi teisę, dydis ir (arba) apskaičiavimo tvarka skiriasi nuo tos valstybės narės parlamento nariams taikomo dydžio ir (arba) apskaičiavimo tvarkos.

67 Todėl IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalimi iš esmės siekiama užtikrinti, kad buvę Europos Parlamento nariai, esantys šio priedo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytoje situacijoje, būti vertinami taip pat kaip Europos Parlamento nariai, kurių valstybės narės sistemoje numatyta teisė į pensiją, kurios dydis ir (arba) apskaičiavimo tvarka buvo tokie patys, kaip taikomi tos valstybės narės parlamento nariams.

68 Taigi aiškinant šią nuostatą taip, kad pagal ją Parlamentas buvusiems atitinkamiems Europos Parlamento nariams privalo taikyti dinamišką sistemą, jiems (kaip ir kitiems buvusiems Europos Parlamento nariams) taikomi jų valstybės narės parlamento narių pensijų dydžio apskaičiavimo taisyklių pakeitimai.

69 Įsigaliojus Parlamento narių statutui, ši IKIM taisyklių III priedu grindžiama sistema pagal įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnį toliau taikoma, be kita ko, buvusių Europos Parlamento narių senatvės pensijoms.

70 Tiesa, įgyvendinimo taisyklių 74 straipsnyje numatyta, kad IKIM taisyklės netenka galios Parlamento narių statuto įsigaliojimo dieną. Vis dėlto, kaip aiškiai nurodyta šioje nuostatoje, IKIM taisyklių galiojimo pabaigą nustato jų IV antraštinėje dalyje įtvirtintos pereinamojo laikotarpio nuostatos. Viena iš jų nustatyta šių taisyklių 75 straipsnyje.

71 Pagal įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 1 dalį (ši, kaip Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 51 punkte, taikoma apeliantui) senatvės pensijos, kurios buvo skirtos vadovaujantis IKIM taisyklių III priedu, ir toliau mokamos asmenims, kurie gaudavo šias pensijas iki Parlamento narių statuto įsigaliojimo dienos.

72 Kaip pagrįstai pažymėta Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 56 punkte, iš šios nuostatos formuluotės, o konkrečiai iš formuluotės „toliau mokamos remiantis [IKIM taisyklių III priedu]“ privalomojo pobūdžio ir iš to, kad joje vartojamas tiesioginės nuosakos esamasis laikas, darytina išvada, kad dinamiška sistema atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikoma ir po Parlamento narių statuto įsigaliojimo dienos.

73 Taigi Bendrasis Teismas, priešingai nei teigia apeliantas šio apeliacinio skundo pagrindo pirmoje dalyje, nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 49 punkte konstatavo, kad IKIM taisyklių III priedo nuostatos nebuvo panaikintos įsigaliojus Parlamento narių statutui.

74 Priešingai, nei teigia apeliantas, įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kad, įsigaliojus Parlamento narių statutui, dinamiška sistema taikoma atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams, nepaneigia nei šios nuostatos 2 dalis, nei įgyvendinimo taisyklių 7 konstatuojamoji dalis, nei galiausiai Parlamento narių statuto 28 straipsnis.

75 Pirma, įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad „išlieka teisės į senatvės pensiją, pagal [IKIM taisyklių] III priedą įgytos iki [Parlamento narių statuto] įsigaliojimo dienos“.

76 Priešingai nei teigia apeliantas, iš šios nuostatos negalima kildinti jokios garantijos dėl senatvės pensijos, apskaičiuotos remiantis nacionalinėmis pensijų apskaičiavimo taisyklėmis, galiojančiomis Parlamento narių statuto įsigaliojimo dieną, mokėjimo.

77 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Parlamento narių statute ir įgyvendinimo taisyklėse buvo nustatytos dvi paeiliui taikomos pensijų sistemos, apimančios dviejų rūšių teises į pensiją, t. y. pirma, teises į senatvės pensiją, įgytas iki 2009 m. liepos 14 d. (t. y. minėto statuto įsigaliojimo dienos), remiantis Parlamento vidaus taisyklėmis, ir, antra, teises į senatvės pensiją, įgytas jau po šios datos, vadovaujantis įgyvendinimo taisyklių 49 straipsniu.

78 Šiomis aplinkybėmis įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 1 dalis taikoma, kaip konstatavo Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 50 punkte, atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams (įskaitant apeliantą), kurie mokėjo įmokas į Sąjungos biudžetą pagal IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 2 dalį ir kuriems senatvės pensiją pagal šį priedą pradėta mokėti iki Parlamento narių statuto įsigaliojimo, o įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalis taikoma buvusiems Europos Parlamento nariams, taip pat mokėjusiems tokias įmokas, tačiau Parlamento narių statuto įsigaliojimo dieną dar nepradėjusiems gauti senatvės pensijos.

79 Iš tiesų pagal įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies antrą sakinį, „[a]smenys, įgiję teises pagal [IKIM taisyklių III priedą], gauna pensiją, apskaičiuojamą atsižvelgiant į jų teises, įgytas pagal [šį priedą], kai jie atitinka atitinkamos valstybės narės teisės aktuose šiuo klausimu numatytas sąlygas ir kai pateikia minėtojo III priedo 3 straipsnio 2 dalyje numatytą prašymą“.

80 Kadangi įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies antrajame sakinyje išdėstytos sąlygos, kurias buvę Europos Parlamento nariai turi įvykdyti tam, kad gautų pensiją, apskaičiuotą remiantis jų pagal IKIM taisyklių III priedą įgytomis teisėmis, ši nuostata neturi būti taikoma buvusiems Europos Parlamento nariams, kuriems pensiją pagal šį priedą pradėta mokėti iki Parlamento narių statuto įsigaliojimo (kaip antai apeliantui).

81 Be to, kadangi įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje numatyta, kad atitinkami buvę Europos Parlamento nariai turi teisę į senatvės pensiją pagal IKIM taisyklių III priedą remiantis šiomis taisyklėmis įgytų teisių pagrindu, sąvoką „įgytos teisės į senatvės pensiją“, vartojamą šio 75 straipsnio 2 dalyje, reikia suprasti kaip reiškiančią teises į pensiją, atsirandančias dėl kiekvieno atitinkamo buvusio Europos Parlamento nario atskirai sumokėtų įmokų, kurių pagrindu apskaičiuojama jiems mokama senatvės pensija pagal IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalį. Todėl nėra pagrindo teigti, kad ši sąvoka susijusi su tariama teise gauti fiksuotą ir nekintamą senatvės pensiją, apskaičiuotą pagal nacionalinės teisės aktus, galiojusius Parlamento narių statuto įsigaliojimo arba prisijungimo prie šia nuostata nustatytos pensijų sistemos dieną.

82 Įgyvendinimo taisyklių 7 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad, pirma, „<…> asmenys, kuriems buvo skirtos išmokos pagal IKIM taisykles, ir toliau [turi galėti] jomis naudotis remiantis teisėtų lūkesčių [apsaugos] principu“, ir, antra, kad „reikėtų užtikrinti teises į pensiją, įgytas pagal IKIM taisykles prieš įsigaliojant Statutui“.

83 Iš šios konstatuojamosios dalies matyti, kad joje nurodyta, jog pagal šias taisykles paskirtos išmokos mokamos ir toliau, tačiau tai nereiškia, kad šios taisyklės po šios datos netenka galios.

84 Taigi sąvoka „įgytos teisės į pensiją“ šioje konstatuojamojoje dalyje yra tokios pat apimties, kaip ir įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 2 dalyje, kaip nurodyta šio sprendimo 81 punkte.

85 Įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnyje numatyta garantija, kad atitinkami buvę Europos Parlamento nariai, mokėję įmokas pagal IKIM taisyklėse nustatytą pensijų sistemą, ir toliau naudojasi šia sistema ir teise į tai, kad jų senatvės pensijos dydis būtų nustatytas pagal dinamišką sistemą, prisideda prie teisėtų lūkesčių apsaugos tikslo įgyvendinimo.

86 Būtent nagrinėdamas Parlamento vidaus taisykles Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 57 punkte nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad Parlamento vidaus taisyklėse aiškiai reikalaujama visais atvejais taikyti tas pačias taisykles dėl pensijų dydžio ir tvarkos, kaip ir tos, kurios nustatytos atitinkamos valstybės narės teisėje.

87 Galiausiai, dėl Parlamento narių statuto 28 straipsnio reikia pripažinti, kad skundžiamo sprendimo 62 punkte Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad ši nuostata taikoma tik ankstesnių Europos Parlamento narių teisėms į pensiją, įgytoms ne pagal IKIM taisyklių III priedą, o pagal nacionalines pensijų sistemas, kaip tai matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės. Todėl, priešingai nei teigia apeliantas, ši nuostata neturi jokios įtakos įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnio 1 dalies aiškinimui.

88 Be to, priešingai nei teigia apeliantas, pagal nacionalines pensijų sistemas įgytų teisių išsaugojimas pagal Parlamento narių statuto 28 straipsnį šio statuto taikymo metu nereiškia, kad atitinkami buvę Europos Parlamento nariai, kurių senatvės pensijos dydis gali būti pakeistas pagal dinamišką sistemą, vertinami skirtingai ir atsiduria ne tokioje palankioje padėtyje. Iš tiesų Parlamento narių statuto 28 straipsnis reiškia tik tai, kad šio statuto priėmimas neturi įtakos pagal nacionalines pensijų sistemas įgytoms buvusių Europos Parlamento narių teisėms į pensiją, o ne valstybėms narėms nustatytą draudimą keisti pagal šias sistemas mokamų senatvės pensijų apskaičiavimo taisykles.

89 Taigi tiek iš Parlamento vidaus taisyklių formuluotės, tiek iš jų konteksto ir tikslo matyti, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, skundžiamo sprendimo 67 punkte konstatavęs, kad Parlamentas galėjo pagrįstai remtis savo vidaus taisyklėmis, atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikydamas dinamišką sistemą.

90 Todėl apeliacinio skundo pirmasis pagrindas turi būti atmesti kaip iš dalies nepagrįstas ir iš dalies nereikšmingas.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo

Šalių argumentai

91 Apeliacinio skundo antrąjį pagrindą iš esmės sudaro dvi dalys.

92 Pirmoje dalyje apeliantas tvirtina, kad dėl apeliacinio skundo pirmame pagrinde nurodytų priežasčių Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 94–98 punktuose nepagrįstai pripažino, kad Parlamentas nepažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principo, nes jam nesuteikė jokių kitų garantijų, išskyrus numatytąsias įgyvendinimo taisyklių 75 straipsnyje ir IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalyje.

93 Antroje dalyje apeliantas teigia, kad skundžiamo sprendimo 100–110 punktuose Bendrasis Teismas pažeidė proporcingumo principą.

94 Pirma, skundžiamo sprendimo 110 punkte Bendrasis Teismas klaidingai įvertino ginčijamo sprendimo atitiktį šiam principui, atsižvelgdamas ne į įgyvendinimo taisyklėse įtvirtintą teisėtų lūkesčių apsaugos principą, bet į Italijos Respublikos tikslą sumažinti viešąsias išlaidas dėl sunkios ekonominės krizės. Apelianto teigimu, kadangi jam pensija mokama iš Sąjungos, o ne iš valstybės narės biudžeto, remiantis tokiu tikslu negalima sumažinti jo gaunamos pensijos dydžio.

95 Antra, Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad ginčijamo sprendimo proporcingumą užtikrina Sprendime Nr. 14/2018 įtvirtintos „kelios nuostatos dėl proporcingumo, visų pirma šio [pastarojo] sprendimo 1 straipsnio 6 ir 7 dalys“. Vis dėlto Deputatų Rūmų jurisdikcijos tarybos sprendimu buvo panaikinta Sprendimo Nr. 14/2018 1 straipsnio 7 dalis, nes šios nuostatos nepakako minėto sprendimo padarytiems neproporcingiems pažeidimams kompensuoti.

96 Trečia, apeliantas teigia, kad jam mokamos senatvės pensijos dydžio sumažinimas yra akivaizdžiai neproporcingas ir pernelyg didelis, nes ginčijamu sprendimu pensija sumažinta nuo 3 108,58 EUR iki 1 644 EUR.

97 Parlamentas teigia, kad apeliacinio skundo antrasis pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Pirminės pastabos*

98 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantas iš esmės tvirtina, kad naujų taisyklių taikymas apskaičiuojant jo senatvės pensijos dydį neatitinka teisėtų lūkesčių apsaugos principo, nes Parlamento vidaus taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams mokamų pensijų apskaičiavimo taisyklės nebūtų keičiamos.

99 Tokiu prieštaravimu apeliantas iš esmės ginčija Parlamento vidaus taisyklių aiškinimo, pagal kurį ši institucija privalo atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikyti dinamišką sistemą, pagrįstumą.

100 Šio apeliacinio skundo pagrindo antroje dalyje apeliantas ginčija galimybę vertinant ginčijamo sprendimo teisėtumą atsižvelgti į Sprendimu Nr. 14/2018 siekiamus tikslus ir jame įtvirtintas garantijas, kad senatvės pensijos dydis gali būti mažinamas tik proporcingai.

101 Šis prieštaravimas susijęs su Bendrojo Teismo pateikto Parlamento vidaus taisyklių aiškinimo, pagal kurį dėl šių taisyklių buvusių Europos Parlamento narių pensijos turi būti koreguojamos atsižvelgiant į nacionalinių pensijų sistemų tikslus ir šiomis sistemomis teikiamas garantijas, pagrįstumu.

102 Todėl apeliacinio skundo antrąjį pagrindą reikia išnagrinėti iš esmės.

– *Dėl esmės*

103 Reikia priminti, kad pagal bendrąjį aiškinimo principą Sąjungos teisės aktas turi būti aiškinamas kiek įmanoma taip, kad nebūtų paneigtas jo galiojimas, ir laikantis visos pirminės teisės ir, be kita ko, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) nuostatų. Taigi, kai antrinės teisės aktą galima aiškinti įvairiai, pirmenybę reikia teikti pirminę teisę atitinkančiam aiškinimui, o ne tokiam, dėl kurio reikėtų konstatuoti nesuderinamumą su ja (2022 m. birželio 21 d. Sprendimo *Ligue des droits humains*, C-817/19, EU:C:2022:491, 86 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

104 Todėl reikia patikrinti, ar Parlamento vidaus taisyklių aiškinimas, pagal kurį ta institucija atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams turi taikyti dinamišką sistemą (jo pagrindu buvo priimtas ginčijamas sprendimas) atitinka teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

105 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją niekas negali pagrįstai remtis minėto principo pažeidimu, jei administracija nesuteikė tikslių garantijų. Galimybė remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu suteikta kiekvienam asmeniui, kuriam institucija sukėlė pagrįstų vilčių. Šiuo atveju garantijomis, galinčiomis sukelti tokių vilčių, laikoma tiksli, nesąlygiška, nuosekli ir tam teisę turinčių patikimų šaltinių, nesvarbu kokia forma, pateikta informacija (šiuo klausimu žr. 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *Deza / ECHA*, C-419/17 P, EU:C:2019:52, 69 ir 70 punktus bei nurodytą jurisprudenciją).

106 Kita vertus, jei atsargus ir nuovokus asmuo gali numatyti, kad bus priimta Sąjungos priemonė, kuri gali pažeisti jo interesus, jis negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu priėmus tą priemonę (šiuo klausimu žr. 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *Deza / ECHA*, C-419/17 P, EU:C:2019:52, 71 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

107 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad iš šio sprendimo 63–89 punktų matyti, jog Parlamento vidaus taisyklėmis atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams užtikrinama tik pensija, kurios dydis ir sąlygos atitinka valstybės narės, kurioje jie buvo išrinkti, parlamento narių gaunamos pensijos dydį ir sąlygas.

108 Antra, skundžiamo sprendimo 96 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad apeliantas neįrodė (ir neteigė), jog Parlamentas jam suteikė kitų nei šiose nuostatose numatytų garantijų.

109 Vis dėlto tai, kad apeliantas prisijungė prie IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalimi nustatytos pensijų sistemos, nesuteikė jam teisės gauti nuspėjamo, fiksuoto ir nekintamo dydžio senatvės pensiją tuo metu, kai jis prisijungė prie šios sistemos. Kaip Bendrasis Teismas teisingai konstatavo skundžiamo sprendimo 97 punkte, Parlamentas jam galėjo suteikti tik vieną tikslią ir besąlygišką garantiją, t. y. kad jis pagal Parlamento vidaus taisykles gaus senatvės pensiją tokio pat dydžio ir tokiomis pat sąlygomis, kaip ir valstybės narės, kurioje jis buvo išrinktas, parlamento nariams pagal dinamišką sistemą mokama pensija.

110 Vadinasi, Parlamento vidaus taisyklių aiškinimas, pagal kurį ta institucija atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams turi taikyti dinamišką sistemą, atitinka teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

111 Taigi apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

112 Dėl šio apeliacinio skundo pagrindo antros dalies reikia pažymėti: kadangi Parlamento vidaus taisyklių aiškinimas, pagal kurį ši institucija privalo atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikyti dinamišką sistemą, gali lemti pensijos dydžio sumažinimą, o šis turi įtakos atitinkamo asmens gyvenimo kokybei, tai gali reikšti jo teisės į nuosavybę, įtvirtintos Chartijos 17 straipsnyje, apribojimą (pagal analogiją žr. EŽTT 2015 m. rugsėjo 1 d. Sprendimo *Da Silva Carvalho Rico prieš Portugaliją*, CE:ECHR:2015:0901DEC001334114, 33 punktą).

113 Teisė į nuosavybę nėra absoliuti, todėl galimi naudojimosi ja apribojimai, pagrįsti, visų pirma, Sąjungos siekiamais bendrojo intereso tikslais (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 13 d. Sprendimo *Florescu ir kt.*, C-258/14, EU:C:2017:448, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

114 Iš tiesų, pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį bet koks jos 17 straipsnyje įtvirtintos teisės į nuosavybę apribojimas atitinka šią nuostatą, jeigu jis numatytas įstatymo ir nekeičia teisės į nuosavybę esmės; remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

115 Reikia pažymėti, kad dinamiškos sistemos taikymu buvusiems Europos Parlamento nariams, esantiems IKIM taisyklių III priedo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytoje situacijoje, siekiama Sąjungos pripažinto bendrojo intereso tikslo, nes ja, kaip matyti iš šio sprendimo 53 punkto, siekiama užtikrinti, kad Europos Parlamento nariai, kurių valstybės narės, kurioje jie buvo išrinkti, pensijų sistemoje nenumatytas pensijos mokėjimas arba kurios pensijos dydis ir (arba) apskaičiavimo tvarka nėra tapatūs nacionalinio parlamento nariams taikomam dydžiui ir (arba) apskaičiavimo

tvarkai, ir Europos Parlamento nariai, kuriems taikoma nacionalinė pensijų sistema numatė tokį pat pensijos dydį ir (arba) apskaičiavimo tvarką, kaip ir nacionalinio parlamento nariams, būtų vertinami vienodai.

116 Vis dėlto Sprendimu Nr. 14/2018, taikomu atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams pagal dinamišką sistemą, siekiama išimtinai nacionalinio pobūdžio tikslų. Todėl pačiais tais tikslais negalima pateisinti pensijų dydžio sumažinimo, nes šios sumos mokamos pagal pensijų sistemą, nustatytą ne pagal nacionalinę, o pagal Sąjungos teisę, ir finansuojamos iš Sąjungos biudžeto.

117 Todėl Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 102–108 punktuose taip pat nepagrįstai atsižvelgė į šiuo nacionaliniu sprendimu siekiamus tikslus, siekdamas patikrinti, ar ginčijamu sprendimu padarytas apelianto teisės į nuosavybę pažeidimas yra pagrįstas.

118 Vis dėlto reikia priminti, kad jei Bendrojo Teismo sprendimo motyvais pažeidžiama Sąjungos teisė, tačiau jo rezoliucinė dalis grindžiama kitais teisiniais motyvais, dėl tokio pažeidimo šis sprendimas neturi būti panaikintas, bet reikia pakeisti jo motyvus ir atmesti apeliacinį skundą (2023 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Komisija / Amazon.com ir kt.*, C-457/21 P, EU:C:2023:985, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

119 Todėl reikia patikrinti, ar prieštaravimo, grindžiamo Chartijos 17 straipsnyje įtvirtinta teisė į nuosavybę, atmetimas buvo pagrįstas kitais teisiniais pagrindais, nei tie, kuriuos priimant padaryta šio sprendimo 117 punkte nurodyta klaida.

120 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad dinamiškos sistemos taikymas atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams iš tiesų atitinka šio sprendimo 115 punkte nurodytą vienodo vertinimo tikslą, nes dėl to abiejų jame minėtų kategorijų Europos Parlamento nariams visais atvejais taikomi nacionalinės teisės aktai, nustatantys atitinkamos valstybės narės parlamento narių senatvės pensijų apskaičiavimą.

121 Be to, toks taikymas buvo reikalingas minėtam tikslui pasiekti, nes tik toks pensijos dydžio ir (arba) apskaičiavimo tvarkos suvienodinimas, numatytas IKIM taisyklių III priedo 2 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su šio priedo 1 straipsnio 2 dalimi, leidžia vienodai vertinti minėtas Europos Parlamento narių kategorijas.

122 Taigi reikia konstatuoti, kad, nepaisant šio sprendimo 117 punkte nurodytos teisės klaidos, Chartijos 17 straipsnyje įtvirtintos teisės į nuosavybę pažeidimu grindžiamas prieštaravimas buvo atmestas pagrįstai, nes nagrinėjamas teisės į nuosavybę apribojimas atitinka visas Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

123 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad apeliacinio skundo antrasis pagrindas yra nepagrįstas.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo

Šalių argumentai

124 Apeliacinio skundo trečiajame pagrinde apeliantas priekaištauja Bendrajam Teismui skundžiamo sprendimo 43 punkte konstatavus, kad Sprendimo Nr. 14/2018 teisėtumo vertinimas nepriklauso Sąjungos teismo jurisdikcijai. Apelianto teigimu, kadangi Parlamento vidaus taisyklėse daroma nuoroda į nacionalines sistemas, Parlamentas negali taikyti tokios sistemos, pirmiau nepatikrinęs jos teisėtumo.

125 Tik toks Sąjungos lygmeniu atliekamas nacionalinės sistemos teisėtumo patikrinimas užtikrina, kad bus paisoma teisės į veiksmingą teisinę gynybą, nes Italijoje apeliantas, buvęs Europos Parlamento narys, kuris niekada nebuvo Italijos Deputatų Rūmų nariu, neturi galimybės ginčyti šio teisėtumo, kadangi nacionalinė sistema jam formaliai netaikoma.

126 Be to, kaip matyti iš nacionalinių ekspertų publikacijų, įgyvendinus naujausią Italijos parlamento narių pensijų reformą buvo sukurta aktuariniais principais nepagrįsta sistema; tai pažeidžia jų teisėtus lūkesčius ir senatvės pensijos dydžio stabilumą, o tai reiškia teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimą.

127 Komisija tvirtina, kad šis apeliacinio skundo pagrindas turi būti atmestas kaip iš dalies nepriimtinas ir iš dalies nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Pirminės pastabos*

128 Apeliacinio skundo trečiuoju pagrindu apeliantas teigia, kad Parlamento narių taisyklių negalima aiškinti taip, kad ši institucija nacionalinę pensijų sistemą gali automatiškai taikyti buvusiems jos nariams, kartu deramai neįvertinusi šios nacionalinės sistemos teisėtumo.

129 Šis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su Parlamento vidaus taisyklių aiškinimu, todėl jį reikia nagrinėti iš esmės.

– *Dėl esmės*

130 Kaip matyti iš šio apeliacinio skundo pirmojo pagrindo nagrinėjimo, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 54 ir 57 punktuose pagrįstai konstatavo, kad Parlamentas apeliantui privalėjo taikyti tas pačias taisykles dėl pensijų dydžio ir sąlygų, kaip nustatyta Italijos teisėje.

131 Tuose pačiuose punktuose Bendrasis Teismas taip pat pagrįstai nusprendė, kad Parlamentas gali nevykdyti šios pareigos, jei dėl tokio taikymo būtų pažeista aukštesnės galios Sąjungos teisės norma, pavyzdžiui, bendrasis jos principas arba Chartijos nuostata.

132 Iš tiesų Parlamentas turi užtikrinti, jog jo vidaus taisyklių, pagal kurias buvusių Parlamento narių pensijos koreguojamos atsižvelgiant į nacionalinių sistemų pokyčius, taikymas neprieštarautų bendriesiems Sąjungos teisės principams ir Chartijai. Todėl ši institucija turi tokio koregavimo neatlikti, paaiškėjus, kad jis nesuderinamas su Sąjungos teise.

133 Nors iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Parlamentas negalėjo automatiškai, neatsižvelgdamas į bendruosius Sąjungos teisės ir Chartijos principus, savo buvusiems nariams taikyti Sprendimo Nr. 14/2018, tai nereiškia, kad ši institucija privalėjo išnagrinėti jo teisėtumą.

134 Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 73 punkte pagrįstai konstatavo, kad šio sprendimo teisėtumo vertinimas pagal Italijos teisę priklauso kompetentingų tos šalies institucijų kompetencijai. Pirmesniame šio sprendimo punkte nurodyta Parlamento pareiga reiškia ne tai, kad ši institucija privalo vertinti nacionalinių pensijų sistemų teisėtumą, o tai, kad ji privalo užtikrinti savo vidaus taisyklių, pagal kurias buvusių Europos Parlamento narių pensijos koreguojamos pagal tokią nacionalinę sistemą, taikymo suderinamumą su Sąjungos teise.

135 Taigi apeliacinio skundo trečiasis pagrindas yra nepagrįstas.

Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo

Šalių argumentai

136 Ketvirtajame apeliacinio skundo pagrinde apeliantas teigia, kad, priėmus šio sprendimo 95 punkte nurodytą Parlamento Rūmų jurisdikcijos tarybos sprendimą, buvęs nacionalinio parlamento narys gali, be kita ko, prašyti peržiūrėti jo senatvės pensijos dydį konkrečiais, tačiau nepakankamai apibrėžtais atvejais, t. y. jei atitinkamas asmuo tampa neįgalus, jeigu jam reikia išgyvenimui reikalingų vaistų, jeigu jis neturi kitų svarbių išteklių arba jei asmuo įrodo, kad peržiūrėjus jam mokamos senatvės pensijos dydį pagal Sprendimą Nr. 14/2018 jo gyvenimo sąlygos smarkiai pablogėjo. Tokia sistema, pagal kurią reikia vertinti atitinkamo asmens asmeninę padėtį, negali būti taikoma Sąjungos lygmeniu, o Bendrasis Teismas į tai neatsižvelgė.

137 Parlamentas tvirtina, kad apeliacinio skundo ketvirtasis pagrindas yra nepriimtinas.

Teisingumo Teismo vertinimas

138 Apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą apeliantas grindžia prieštaravimu, susijusiu tik su ginčijamu sprendimu ir neturinčiu įtakos Parlamento vidaus taisyklių aiškinimo, pagal kurį ši institucija atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams privalo taikyti dinamišką sistemą, pagrįstumui.

139 Todėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo nagrinėti nereikia.

Dėl apeliacinio skundo penktojo pagrindo

Šalių argumentai

140 Apeliacinio skundo penktąjį pagrindą sudaro trys dalys.

141 Apeliacinio skundo pirmoje dalyje apeliantas teigia, kad, priešingai, nei skundžiamo sprendimo 112–119 punktuose konstatavo Bendrasis Teismas, sprendimo projektas ir Teisės tarnybos nuomonė turi būti panaikinti, nes tai yra jo nenaudai priimti aktai, kuriuos galima ginčyti.

142 Apeliacinio skundo antruoju pagrindu apeliantas teigia, kad, priešingai nei konstatuota Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 120–122 punktuose, patenkinus ieškinį, nepagrįstai išskaičiuotų sumų grąžinimo negalima prilyginti Sąjungos institucijoms skirtam įpareigojimui; pastarasis nepriklauso Bendrojo Teismo jurisdikcijai.

143 Šio pagrindo trečioje dalyje apeliantas ginčija Bendrojo Teismo sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.

Teisingumo Teismo vertinimas

144 Nė viena apeliacinio skundo penktojo pagrindo dalimi apeliantas net ir netiesiogiai neginčija Parlamento vidaus taisyklių, pagal kurias ši institucija privalo atitinkamiems buvusiems Europos Parlamento nariams taikyti dinamišką sistemą, aiškinimo pagrįstumo.

145 Todėl apeliacinio skundo penktojo pagrindo nagrinėti nereikia.

146 Kadangi visi apelianto nurodyti apeliacinio skundo pagrindai buvo atmesti, visą apeliacinį skundą reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

147 Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliaciniame procese pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

148 Kadangi Parlamentas reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas, o apeliantas pralaimėjo bylą, pastarasis turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jo priteisiamos Parlamento patirtos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Enrico Falqui padengia savo ir Europos Parlamento patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.